

Vangistusseaduse muutmise seadus

§ 1. Vangistusseaduse muutmine

Vangistusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 5¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kinnipeetavate, vahistatute, arestialuste ja kriminaalhooldusaluste andmekogu (edaspidi *vangiregister*) on andmekogu, mille eesmärk on:

- 1) tagada vangistuse, aresti, eelvangistuse ja kriminaalhoolduse täideviimisega seonduvate ülesannete täitmine;
- 2) anda teavet isiku vangistuses ja eelvangistuses viibimise, aresti kandmise või kriminaalhooldusel viibimise kohta ning karistuse täideviimise käigu kohta;
- 3) pidada vangla julgeoleku tagamiseks arvestust vangla või arestimaja territooriumile sisenevate ja sealt väljuvate isikute, sõidukite ning tehnikavahendite üle;
- 4) pidada arvestust vangistuses ja eelvangistuses viibivate, aresti kandvate ja kriminaalhooldusel viibivate isikute ning nende paiknemise üle;
- 5) tõhustada järelevalvet vanglate ja arestimajade tegevuse üle;
- 6) võimaldada süstematiseeritud andmetöötlust uuringute ja statistiliste ülevaadete tegemiseks, poliitika kujundamiseks, vanglate ja arestimajade sisemise töökorralduse analüüsimiseks ning otsuste tegemiseks;
- 7) võimaldada kinnipeetavatel kasutada vangiregistri iseteenindusportaali.“;

2) paragrahvi 5¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Vangiregistri põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega, milles sätestatakse:

- 1) vangiregistri vastutav töötleja ja volitatud töötleja ning nende ülesanded;
- 2) vangiregistri ülesehitus;
- 3) andmeandjad ja nende edastatavad andmed;
- 4) andmetele juurdepääsu ja andmete väljastamise täpsem kord;
- 5) andmete vangiregistrisse kandmise ja järelevalve täpsem kord;
- 6) vangiregistri rahastamine;
- 7) muud korraldusküsimused.“;

3) paragrahvi 5² tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Vangiregistrisse kantud andmed on asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave avaliku teabe seaduse tähenduses.

(2) Juurdepääs vangiregistrile antakse ja andmeid väljastatakse üksnes seadusega kindlaks määratud ülesannete täitmiseks ning selleks vajalikus mahus vangiregistri põhimääruses nimetatud isikutele ja asutustele.

(3) Andmeid võib teise riiki edastada seaduse, välislepingu või muu Eesti jaoks siduva rahvusvahelise kohustuse täitmiseks üksnes juhul, kui neid kasutatakse seadusega kindlaks määratud ülesannete täitmiseks, ning kooskõlas andmete töötlemise ja andmekogusse kandmise eesmärgiga.

(4) Kinnipeetavale, vahistatule, arestialusele ja kriminaalhooldusalusele väljastatakse nende kohta andmekogusse kantud andmeid nende digitaalselt või omakäeliselt allkirjastatud taotluse alusel.

(5) Juhul kui käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud taotlus on selgelt põhjendamatu või ülemäärane on õigus enne andmete väljastamist küsida tasu iga väljastava lehekülje eest alates 21. leheküljest kalendrikuus 0,19 eurot.

(6) Andmesubjektile ei väljastata vangiregistrist andmeid ega teavet:

1) kui väljastamise tagajärjel võiksid saada avalikuks vanglatöös kasutatavad meetodid, taktikad või teave julgeolekuriskide hindamise kohta ning see võib ohustada vangistuse, eelvangistuse, aresti või kriminaalhoolduse täideviimist;

2) kui väljastamata jätmine on vajalik teise isiku või andmesubjekti õiguste või vabaduste kaitseks;

3) kui väljastamata jätmine on vajalik avaliku korra kaitseks või riigi julgeoleku ohustamise takistamiseks.

(7) Andmesubjektile ei väljastata vangiregistrist andmeid ega teavet kuni käesoleva paragrahvi lõikes 6 märgitud põhjuse äralangemiseni.“;

4) paragrahvi 5³ lõiget 1 täiendatakse punktiga 6¹ järgmises sõnastuses:

„6¹) andmed usulise kuuluvuse kohta, kui isik on need vanglale avaldanud;“;

5) paragrahvi 5⁴ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Vangiregistrisse kantud andmed kantakse üle registri arhiivi kolm kuud pärast vangistuse, aresti, eelvangistuse või kriminaalhoolduse lõppemist või muude andmete sisestamist. Vangiregistrisse kantud andmeid säilitatakse arhiveerituna aresti kohta 10 aastat ja muid andmeid 50 aastat arhiivi kandmise kuupäevast arvates, kui vangiregistri põhimääruses ei ole sätestatud lühemat tähtaega.

(2) Kainenema toimetamisega seonduvad isikuandmed kantakse üle registri arhiivi kolm kuud pärast kainenemiselt vabanemist ning neid säilitatakse kolm aastat registri arhiivi kandmise kuupäevast arvates.

(3) Andmete arhiveerimise ja kustutamise tähtaja kulgemine katkeb, kui isik asub kandma vangistust, eelvangistust või aresti või ta määratakse kriminaalhooldusele. Sellisel juhul arhiveeritud andmed aktiveeritakse.

(4) Kui ühe isikuga on seotud mitme tähtajaga andmed ning need ei ole kustunud, arvestatakse isiku kohta käivate andmete tähtaja kulgemist kõige viimasena saabuva tähtaja järgi.

(5) Vangiregistri arhiivis asuvaid andmeid on õigus saada:

1) uurimisasutusel ja prokuratuuril kriminaalasjas kohtueelse menetluse toimetamiseks, jälitustoimingu planeerimiseks ja jälitustoiminguga teabe kogumiseks;

2) uurimisasutusel süütegude tõkestamiseks;

3) julgeolekuasutusel julgeolekuasutuste seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks või riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses nimetatud julgeolekukontrolli tegemiseks;

4) vanglasse või kriminaalhooldusele vastuvõtmise ettevalmistamiseks;

5) taustakontrolli tegemiseks;

6) Justiitsministeeriumi vanglate osakonnal teenistusliku järelevalve tegemiseks;

7) muul seadusest tuleneval juhul.“;

6) paragrahvi 14 täiendatakse lõikega 1² järgmises sõnastuses:

„(1²) Kinnipeetava vanglasse saabumisel hinnatakse tema riske eesmärgiga tagada vangla julgeolek ja kord ning korraldada karistuse täideviimine.“;

7) paragrahv 33² tunnistatakse kehtetuks;

8) seadust täiendatakse §-dega 105²–105⁷ järgmises sõnastuses:

„§ 105². Taustakontroll

(1) Taustakontrolli tegemise eesmärgiks on tagada vangla julgeolek ja kord ning vangistuse, aresti, eelvangistuse või kriminaalhoolduse täideviimise korraldamine ja sellega seotud teenuste osutamine usaldusväärsete isikute poolt.

(2) Taustakontrolli teevad vanglateenistus ning käesoleva seaduse § 105⁴ lõike 1 punktis 1 nimetatud isikutele ka Justiitsministeeriumi siseauditiosakond.

§ 105³. Isikuandmete allikad taustakontrolli tegemisel

Taustakontrolli tegemiseks on õigus saada isikuandmeid ning muud teavet:

- 1) riigiasutuselt ja kohaliku omavalitsuse üksuselt või muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult;
- 2) eraõiguslikult juriidiliselt isikult või füüsiliselt isikult;
- 3) tehes päringu teise vastutava töötleja andmekogusse;
- 4) avalikest allikatest.

§ 105⁴. Isikud, kellele tehakse taustakontroll

(1) Taustakontrolli võib teha järgmistele isikutele:

- 1) isik, kes on asunud või soovib asuda teenistusse, tööle, praktikale või vabatahtlikuks vanglasse, Justiitsministeeriumi vanglate osakonda või Sisekaitseakadeemia vanglateenistuse kolledžisse või õppima Sisekaitseakadeemia vanglateenistuse kolledžisse;
- 2) isik, kelle vanglateenistuse valvatavale objektile lubamist, ülesande täitmist seoses vangistuse, eelvangistuse või kriminaalhoolduse täideviimisega, sealhulgas üldkasuliku töö tegemise või kinnipeetavale töö kindlustamisega, otsustatakse, samuti isik, kellele avaliku ülesande või avaliku ülesande täitmist toetava ülesande usaldamist vanglateenistus otsustab või kes on seotud vanglale teenuse osutamisega;
- 3) isik, kelle lubamist käesoleva seaduse §-s 24 või 25 nimetatud kokkusaamisele otsustatakse, kui isik on kokkusaamiseks soovi avaldanud;
- 4) käesoleva lõike punktis 1 nimetatud isiku, välja arvatud praktikandi, ja punktis 2 nimetatud isiku, kellele võimaldatakse vangla territooriumil iseseisvalt saatjata viibimine, vanemad, ka tegelikult kasvatatud isik, õde, vend, laps, ka tegelikult kasvatatud isik, abikaasa, endine abikaasa, registreeritud elukaaslane, endine registreeritud elukaaslane ja elukaaslane.

(2) Vanglateenistuses olevale isikule tehakse taustakontrolli iga viie aasta järel pärast isiku vanglateenistusse või tööle võtmist, välja arvatud aeg, kui isiku teenistussuhe on peatunud, kuid kaasa arvatud aeg, kui teenistussuhe on peatunud käesoleva seaduse §-s 136⁴ sätestatud alusel. Samuti tehakse vanglateenistuses olevale isikule taustakontroll, kui esineb vähemalt üks järgmisest asjaoludest:

- 1) esineb põhjendatud kahtlus, et isik ei vasta enam teenistuskoha nõuetele, millele vastavust kontrolliti tema viimasel taustakontrollil;
- 2) esineb põhjendatud kahtlus, et isik võib ohustada vangla julgeolekut või korda, ning seda kahtlust ei ole võimalik muude, isiku privaatsust vähem riivavate meetmetega kinnitada ega ümber lükata;
- 3) isiku vastutus suureneb teisele teenistuskohale asumisel.

(3) Taustakontrolli ei tehta järgmistele isikutele, kui nad täidavad oma tööülesandeid:

- 1) käesoleva seaduse § 26 lõikes 1 nimetatud isikud;
- 2) seaduses sätestatud järelevalveülesannet täitev isik ja haldusorgan;
- 3) kohtuvälise menetleja või uurimisasutuse ametnik, prokurör ja kohtunik;
- 4) välislepingu alusel karistuse täideviimisega seonduvat ülesannet täitev isik.

§ 105⁵. Andmete töötlemine taustakontrolli tegemisel

(1) Taustakontrolli tegemiseks võib töödelda järgmisi isikuandmeid:

- 1) isiku üldandmed ja kontaktandmete kasutusele võtmise aeg;
- 2) isiku varasemad nimed;
- 3) isikut tõendava dokumendi andmed;
- 4) sotsiaalmeedia kontode andmed;
- 5) andmed perekondlike sidemete kohta käesoleva seaduse § 105⁴ lõike 1 punktis 4 loetletud isikutega;
- 6) välismaalase elamis- ja tööloa või elamisõiguse andmed;
- 7) isikule määratud karistuste andmed;
- 8) isiku hariduse, õppimise ja töötamise andmed;
- 9) isiku seotus majandustegevusega;
- 10) isiku seotus mittetulundusühingu ja muu mittetulundusliku iseloomuga organisatsiooni või ühendusega, mille tegevus on suunatud avaliku korra ja julgeoleku vastu;
- 11) andmed isiku viimase viie aasta välispiiri ületuste kohta riikidesse, mis on kantud riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 19 lõike 3 alusel kehtestatud nimekirja ning mille puhul kehtib sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud teatamiskohustus;
- 12) andmed fakti kohta, kas isik oli või on kahtlustatav, süüdistatav või narkootikumidega seotud kriminaalasja tunnistaja ning prokuratuuri loal selle kriminaalasja sisulised andmed;
- 13) vangla ja teiste uurimisasutuste kogutud andmed, mis võimaldavad tuvastada isiku suhteid vahistatuga, kinnipeetavaga, arestialusega, kriminaalhooldusalusega või kuritegevusega seotud isikuga;
- 14) andmed isiku sõltuvushäirete kohta;
- 15) andmed avalikest allikatest isiku usaldusvääruse, eetika ja kõlbeliste omaduste kohta;
- 16) vanglateenistuse tehtud eelmise taustakontrolli andmed.

(2) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega:

- 1) taustakontrolli tegemise täpsemad tingimused ja korra;
- 2) taustakontrolliga seotud andmete säilitamise täpsemad tingimused;
- 3) taustakontrolli tegemiseks andmete kontrollimise õigust omavad ametikohad;
- 4) käesoleva seaduse § 105⁴ lõike 1 punktides 1–4 nimetatud isikutele taustakontrolli tegemiseks vajaliku piiritletud andmete koosseisu käesoleva paragrahvi lõikes 1 esitatud andmete loetelust;
- 5) käesoleva seaduse § 105⁴ lõike 1 punktis 1 nimetatud isiku taustakontrolli ankeedi vormid.

(3) Käesoleva seaduse § 105⁴ lõike 1 punktis 1 nimetatud isikule taustakontrolli tegemiseks võib lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud andmetele töödelda järgmisi isikuandmeid:

- 1) isiku pankrotimenetluse, võlgade ümberkujundamise, maksekäsu kiiremenetluse ja isiku vastu suunatud raha maksmise nõude kohtuotsuse andmed;
- 2) korruptsioonivastase seaduse § 14 lõikes 1 nimetatud andmed isiku vara kohta ning teisele isikule kuuluva vara kohta, mida isik kasutab;
- 3) karistusregistri arhiivi andmed;
- 4) jälitustegevuse käigus kogutud andmed, mis võimaldavad kontrollida isiku vastavust seaduses sätestatud nõuetele;
- 5) endise ja praeguse tööandja ning õppeasutuse esindajatelt saadud andmed isiku usaldusväarsuse ja kõlbeliste omaduste kohta.

(4) Käesoleva seaduse § 105⁴ lõike 1 punktis 2 nimetatud isikule, kellele võimaldatakse vangla territooriumil iseseisvalt saatjata viibimine, taustakontrolli tegemiseks võib lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud andmetele töödelda järgmisi isikuandmeid:

- 1) isiku pankrotimenetluse, võlgade ümberkujundamise, maksekäsu kiiremenetluse ja isiku vastu suunatud raha maksmise nõude kohtuotsuse andmed;
- 2) korruptsioonivastase seaduse § 14 lõikes 1 nimetatud andmed isiku vara kohta ning teisele isikule kuuluva vara kohta, mida isik kasutab;
- 3) karistusregistri arhiivi andmed.

(5) Käesoleva seaduse § 105⁴ lõike 1 punktis 2 nimetatud isikule, kellele ei võimaldata vangla territooriumil iseseisvalt saatjata viibimine, taustakontrolli tegemiseks võib töödelda ainult käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–4, 7, 12, 13, 15 ja 16 sätestatud andmeid.

(6) Käesoleva seaduse § 105⁴ lõike 1 punktis 3 nimetatud isikule taustakontrolli tegemiseks võib lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud andmetele töödelda järgmisi isikuandmeid:

- 1) andmed eestkoste seadmise kohta, eestkostja nimi, isiku- või registrikood ja elu- või asukoht, eestkoste alguse ja lõppemise aeg;
- 2) käesoleva seaduse §-s 25 nimetatud kokkusaamise korral perekonnaseis ja suguluse andmed;
- 3) alaealise lapsega kokkusaamise korral andmed vanema hooldusõiguse, selle piiramise, äravõtmise ja lapse perekonnast eraldamise kohta;
- 4) andmed tervises seisundi kohta, kui käesoleva seaduse § 25 lõikes 1 nimetatud kokkusaaja avaldab soovi võtta kaasa ravimeid või meditsiinilist seadet.

(7) Käesoleva seaduse § 105⁴ lõike 1 punktis 4 nimetatud isikute puhul võib töödelda ainult käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 13 sätestatud andmeid ja kriminaalkaristuste andmeid.

(8) Käesoleva seaduse § 105⁴ lõike 1 punktis 2 nimetatud juriidilise isiku puhul võib töödelda järgmisi andmeid:

- 1) juriidilise isiku nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed;
- 2) juriidilise isiku osalus teistes juriidilistes isikutes;
- 3) kriminaalmenetluse seadustiku § 201 lõike 2, § 202, 203, 203¹, 204, 205, 205¹ või 205² alusel lõpetatud menetlused, milles juriidiline isik oli kahtlustatav või süüdistatav;
- 4) menetlused kriminaalasjades, milles juriidiline isik on kahtlustatav või süüdistatav, ja väärteoasjades, milles juriidiline isik on menetlusalune isik;
- 5) juriidilise isiku omandis või kasutuses oleva sõiduki andmed, millega sisenetakse vanglateenistuse valvatavale objektile;
- 6) vangla ning Politsei- ja Piirivalveameti kogutud andmed, mis on võimaldavad tuvastada juriidilise isiku seoseid vahistatutega, kinnipeetavatega, arestialustega, kriminaalhooldusalustega või kuritegevusega seotud isikutega;
- 7) andmed riigihanke tulemusena sõlmitud hankelepingu süülise täitmata jätmise kohta viimase viie aasta jooksul.

(9) Juriidilisest isikust taustakontrolli adreassaadi usaldusvääruse hindamisel võib lisaks juriidilisele isikule taustakontrolli teha ka tema juhtorgani liikmele, tegevjuhile või muule ettevõtja juhtimise üle valitsevat mõju omavale isikule, kui esineb põhjendatud kahtlus, et isik võib ohustada vangla julgeolekut või karistuse täideviimist. Nimetatud isikutele kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõiget 5.

§ 105⁶. Taustakontrolli tulemus ja andmesubjekti õigused

(1) Vanglateenistus võib käesoleva seaduse §-s 105⁵ nimetatud andmete töötlemise tulemusena:

- 1) keelduda isiku võtmisest teenistusse, tööle, praktikale või vabatahtlikuks või lõpetada isikuga teenistus- või töösuhte või praktika;
- 2) keelduda isiku lubamisest vangla valvatavale objektile;
- 3) keelduda isiku lubamisest kokkusaamisele;
- 4) keelduda isiku osutatavast teenusest või muust koostööst isikuga.

(2) Taustakontrolli käigus kogutud isikuandmeid võivad töödelda vanglateenistuse ja Justiitsministeeriumi ametnik, kelle pädevuses on käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud otsuse tegemine, ning teda nõustav personalitöötaja.

(3) Isikule tehakse teatavaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud keeldumise põhjus ja keeldumise aluseks olev asjaolu.

(4) Keeldumise aluseks olevat asjaolu ei avaldata, kui selle avaldamine võib:

- 1) takistada või kahjustada süüteo tõkestamist, avastamist või menetlemist või karistuse täideviimist;
- 2) ohustada vangla või arestimaja julgeolekut või korda, sealhulgas kui võivad avalikuks tulla vanglateenistuses kasutatavate turvasüsteemide või turvameetmete kirjeldus või julgeoleku tagamise meetodid ja taktikad;
- 3) kahjustada teise isiku õigusi ja vabadusi;
- 4) ohustada riigi julgeolekut või avaliku korra kaitset;
- 5) takistada kinnipeetava suhtes distsiplinaarmenetluse läbiviimist;
- 6) takistada kutse-eeetika rikkumiste uurimist, avastamist ja selle eest vastutusele võtmist.

(5) Keeldumise aluseks olevat asjaolu ei avaldata, kuni see on käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud eesmärkide täitmiseks vajalik.

§ 105⁷. Taustakontrolli andmete säilitamine

Taustakontrolli andmeid säilitatakse kuni viis aastat alates taustakontrolli lõppemisest või teenistusest lahkumisest, teenistuses oleva isiku puhul kuni uue taustakontrolli tegemiseni. Pärast teenistusest või töölt lahkumist tekkinud õigusliku vaidluse korral säilitatakse andmeid kuni õigusliku vaidluse lõppemiseni.“;

9) paragrahv 114¹ tunnistatakse kehtetuks.

§ 2. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse § 1 punkt 5 jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2023

Algatab Vabariigi Valitsus

(allkirjastatud digitaalselt)